

CZU 343.98:343.13

ÎNREGISTRAREA AUDIO ȘI VIDEO A AUDIERII

Constantin RUSNAC,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
șef al Catedrei „Procedură penală, criminalistică
și securitate informațională” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
ORCID: 0000-0002-8122-7711*

Piotr DIUVENJI,

*asistent universitar,
Catedra „Instruire militară și intervenții profesionale”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
ORCID: 0009-0002-7871-4153*

Rezumat

În articolul elaborat autorii, prin prisma legislației procesual-penale, studiază limitele și posibilitățile tactico-criminalistice de utilizare a mijloacelor de înregistrare video și audio la audiere.

De asemenea, este accentuat impactul normei asupra tacticii de efectuare a audierii. Utilizând diverse genuri și metode de interpretare a normelor procesual-penale și având la baza recomandările general-științifice de aplicare a tehnicii în cadrul acțiunii de urmărire penală, autorul determină și structurează activitățile pe care trebuie să le îndeplinească persoana responsabilă de efectuarea audierii, iar în final elaborează recomandări tactice ce vizează aplicarea mijloacelor tehnice de înregistrare video și audio a declarațiilor.

Cuvinte-cheie: *mijloc tehnic, înregistrare, video și audio, tactică criminalistică, audiere.*

Abstract

In this article, the author studies the limits and the tactical-forensics possibilities of using video and audio recording means at the hearing, through the prism of the procedural-criminal legislation.

The impact of the norm on the tactics of conducting the hearing is emphasized. Using various genres and methods of interpretation of the procedural-criminal norms, based on general-scientific recommendations for the application of the technique in the framework of criminal prosecution, the

author determines and structures the activities that the person responsible for conducting the hearing must perform, and finally elaborates tactical recommendations concerning the application of the technical means of video and audio recording of statements.

Keywords: *technical mean, recording, video and audio, forensic tactics, hearing.*

Introducere. Conceptul criminalistic de înregistrare video integrează nu numai echipamentul video, ci și metodele și tehnicile de aplicare a acestora, inclusiv dispozitivele de demonstrare. Mijloacele de înregistrare audio și video sunt utilizate, în primul rând, pentru a capta condițiile, parcursul și rezultatele diferitelor acțiuni și activități, în al doilea rând, pentru a fixa procesul de examinare a obiectele, ce pot avea importanță în soluționarea cauzei penale. Utilizarea înregistrării video și audio facilitează: obținerea de material vizual-ilustrativ, probatoriu și orientativ; descoperirea obiectelor, urmelor și faptelor care, fiind dincolo de pragul de sensibilitate al organelor văzului și auzului, nu sunt percepute în mod obișnuit. În plus, aceste mijloace reprezintă, de asemenea, un mijloc fiabil de „memorare”. Ele captează pentru viitor ceea ce nu poate fi păstrat în natură. O înregistrare video utilizată în cursul unei audieri nu transmite doar conținutul informațiilor relatate, ci și particularitățile transmiterii acestora, starea persoanei în acel moment și împrejurările.

Metodele tehnice de fixare a acțiunilor procesuale pot fi utilizate pentru a înregistra orice acțiune de urmărire penală, dar recomandăm să se utilizeze înregistrarea video și audio în cazurile în care este necesar să se surprindă elemente de dinamică: desfășurarea anumitor acțiuni, operațiuni, fluxul anumitor procese etc. Prin urmare, înregistrarea video este mai des utilizată la verificarea declarațiilor la locul infracțiunii, reconstituirea faptei, experimentul în procedură de urmărire penală, prezentarea spre recunoaștere, în unele cazuri în timpul cercetării la fața locului (de exemplu, în timpul unor accidente, al unor acte teroriste etc.). Ca urmare a modificărilor operate în legislația procesual-penală, înregistrarea video și audio a audierii a devenit activitate obligatorie.

Scopul articolului constă în relatarea aspectelor tactico-criminalistice de înregistrare video și audio a procesului de audieri, prin prisma legislației procesual-penale.

Metode și materiale aplicate. Pentru realizarea scopului propus, ținând cont de specificul și caracterul complex al temei investigate, au fost folosite următoarele metode de cercetare: logică, sistematică și de comparație. Cercetările întreprinse se bazează pe studierea doctrinei și legislației

procesual-penale.

Rezultate obținute și discuții. Înregistrarea audierii făptuitorului cu mijloace de înregistrare audio sau audio-video este obligatorie, potrivit dispozițiilor din Codul de procedură penală [2, art.115 alin.(1)]. „Avantajul înregistrării este acela că împiedică retractarea ulterioară a declarației de către făptuitor prin contestarea modalității de audiere și, în același timp, permite analizarea limbajului verbal și a comportamentului nonverbal” [1, p. 29]. „Din totalul informației emise de un individ 7% sunt verbale, exprimate prin cuvinte, 38% sunt mesaje vocale, adică inflexiunea, tonalitatea vocii, iar 55% sunt mesaje nonverbale” [5].

„Uneori, prezența unei camere de luat vederi poate avea inițial un efect inhibitor, care poate fi diminuat dacă i se explică persoanei audiate necesitatea înregistrării. De regulă, efectul inhibitor dispare după câteva minute de la momentul începerii audierii” [1, p. 29].

Utilizarea înregistrărilor video și audio se bazează pe o serie de reguli:

- inadmisibilității retușării, editării, distrugerii înregistrării video și audio;
- aplicării numai de persoana responsabilă de acțiunea de urmărire penală sau sub controlul acestuia de specialist;
- obiectivității fixării etc.

Persoana care efectuează urmărirea penală, în vederea asigurării înregistrării audio și video a audierii, va îndeplini un cumul de acțiuni, în funcție de etapa audierii:

Etapa de pregătire:

1. Luarea deciziei cu privire la tipul a mijloacelor tehnice de înregistrare audio și video.

2. Pregătirea de audiere:

- după caz, soluționarea problemei referitoare la participarea unui specialist în domeniul înregistrărilor audio și video;

- elaborarea planului audierii, ținând cont de prevederile legii și de necesitățile urmăririi penale;

- este necesar ca ofițerul de urmărire penală să-și proiecteze primele sale fraze, să fie atent la conținutul următoarelor întrebări, să analizeze cu precauție toate acțiunile planificate pentru a exclude orice posibilitate de evaluare a acestora ca fiind provocatoare;

- pregătirea tehnicii, care constă în alegerea mijlocului tehnic optimal, ce ar permite soluționarea sarcinilor înaintate, a opticii, mijloacelor de iluminare, dispozitivului de reproducere. Pregătirea purtătorilor de informație de rezervă și altor accesorii;

- verificarea stării tehnice a mijloacelor, dispozitivelor. Efectuarea unei înregistrări de control;

- pregătirea încăperii de efectuarea înregistrării audio și video pentru care este necesar de prevăzut să nu fie zgomot, sunet de telefon, deschideri de uși etc. Încăperea trebuie să fie bine iluminată;
- pregătirea locurilor pentru participanții la acțiunea de urmărire penală respectivă și instalarea tehnicii de înregistrare.

Etapa audierii:

1. Conectarea tehnicii. Înregistrarea audio și video a audierii persoanelor începe imediat după intrarea acestora în spațiul unde se efectuează audierea. Anunțându-i pe ei despre acțiunea de urmărirea penală, ofițerul de urmărire penală comunică persoanei audiate că în cadrul audierii va fi aplicată înregistrarea video, temeiul legal al aplicării înregistrării video și al condițiilor înregistrării.

2. Mențiunile ofițerului de urmărire penală cu privire la efectuarea audierii – data, locul, cadrul legal, ora începerii.

3. Mențiunile ofițerului de urmărire penală cu privire la: a) tipul și modelul mijloacelor audio și video de înregistrare; b) regimul de înscriere și nivelul de compresie a datelor; c) tipul, modelul, volumul purtătorului de informații; d) tipul și modelul microfonului extern (la nevoie);

e) condițiile în care se efectuează înregistrarea.

4. Prezentarea participanților prin înregistrarea în prim-plan a fiecărui dintre ei, inclusiv a specialistului responsabil de aspectul tehnic de înregistrare audio și video. În cazul în care responsabil de aspectele tehnice ale înregistrării audio și video este ofițerul de urmărire penală, el trebuie să menționeze acest fapt în înregistrare.

Prima se prezintă persoana responsabilă de efectuarea audierii, care întocmește procesul-verbal al acțiunii procesuale, indicând: funcția, numele și prenumele. Al doilea se prezintă specialistul¹ responsabil de înregistrarea audio și video, indicând: funcția, numele și prenumele, ulterior numele, prenumele și calitatea persoanelor care au participat la efectuarea acțiunii de urmărire penală, iar dacă este necesar, și adresele lor. Înregistrarea audio și video se suspendă prin anunțarea motivului, la momentul fixării datelor cu caracter personal referitoare la vârsta, domiciliul, datele de contact, cetățenia, studiile, situația militară, situația familială, ocupația sau altă informație necesară pentru identificarea persoanelor menționate la alin. (2) pct. 3) art. 260 CPP al RM. Acest fapt se consemnează în anexa la procesul-verbal al acțiunii procesuale respective, care se păstrează în condiții de confidențialitate la materialele dosarului, într-un compartiment separat, la care părțile pot avea acces doar cu autorizarea procurorului, în cazul în care aceste date ar putea contribui la stabilirea adevărului [2, art.260 alin. (7)].

¹ I se aduce la cunoștință drepturile și obligația din perspectiva faptului că el se află în exercitarea atribuțiilor funcționale.

5. Explicarea drepturilor și obligațiilor persoanelor participante.

6. Menționarea despre întreruperile din timpul înregistrării, enunțându-se ora la care se întrerupe înregistrarea, motivul, ora la care s-a re-
luat înregistrarea. Referitor la cauza de întrerupere a înregistrării audio și
video, alta decât cea legală, considerăm că ea trebuie să fie una impunătoare
sau tactic argumentată: pentru schimbarea acumulatorului sau a purtă-
torului de informație, acordării ajutorului medical (în cazul persoanelor
bolnave) etc.

Aplicarea înregistrării video în cadrul audierii impune respectarea unor cerințe:

- înregistrarea persoanelor participante la audiere (de exemplu, bă-
nuit, învinuit, parte vătămată, apărător, ofițer de urmărire penală etc.) în
timpul prezentării lor, la etapa inițială, să se efectueze prin intermediul
unui prim-plan;

- înregistrarea audierii se efectuează astfel încât toți participanții
la acțiunea de urmărire penală să fie permanent în cadru. Specialistul care
efectuează înregistrarea audio și video trebuie să reușească să înregistreze
fiecare persoană, atât cea care adresează întrebările, cât și cea care răspun-
de, în plan general și în prim-plan;

- în momentul în care ofițerul de urmărire penală pune o întrebare
persoanei audiate, se recomandă ca aceasta din urmă să fie filmată în
prim-plan, în scopul înregistrării reacției la întrebare (fixarea trăsăturilor
feței, gesturilor, mimicii, pronunțării cuvintelor ș.a.). Înregistrarea nu tre-
buie să-l aibă pe anchetator în cadru, ci doar pe cel audiat. Filmarea se face
dintr-un unghi de 45 grade.

De asemenea, pot să se utilizeze mai multe „camere de înregistrat vi-
deo pentru a fixa procesul de audiere. În astfel de situații camerele ar tre-
bui să fie fixe și să aibă câteva poziții presetate pentru rotire panoramică,
înclinare și distanța focală; una dintre pozițiile posibile trebuie presetată
ca preferință. Aceasta permite persoanei care operează echipamentul să
modifice punctele vizualizate fără cea mai mică întrerupere a procedurii
de audiere. Deschiderea unghiului camerelor de focalizare ar trebui să fie
suficient de mare pentru a garanta faptul că fața, umerii și partea superi-
oară a corpului participanților sunt vizibile în mod clar. Ar trebui ca toți
participanții să se poată mișca și întoarce” [3, p. 19].

În cazul utilizării a două camere: o cameră pentru urmărirea mișcă-
rilor orientată spre persoana responsabilă de acțiunea de urmărire penală,
apărător, persoana audiată etc., în funcție de persoana care vorbește, și
o cameră care să ofere o imagine de ansamblu asupra încăperii unde are
loc audierea.

- întrebările și comentariile trebuie să fie clare, exacte, explicite și

corecte. Vocea persoanei care efectuează audierea trebuie să fie liniștită și exprimată cu fermitate.

- în cazul în care față de persoana audiată se aplică diverse procedee tactice, înregistrarea se efectuează astfel încât să fie posibilă observarea reacției persoanei audiate.

- dacă în timpul audierii persoana realizează desene sau schițe, este recomandabil să se facă prim-planul acestora.

De asemenea, persoana responsabilă de acțiunea de audiere, reieșind din etapa de pregătire, trebuie să dispună de un microfon care să fie sensibil la captarea vocii, în cazul în care persoana audiată va vorbi în șoaptă sau are probleme de dicție.

Particularități ale audierii bănuیتului, învinuitului în cazul înregistrării declarațiilor prin mijloace audio și video.

Înregistrarea audio și video va fixa momentul:

a) informării bănuیتului sau învinuitului, înainte de audiere, de persoana care efectuează urmărirea penală, despre înregistrarea declarațiilor prin mijloace audio și video în condițiile art. 115;

b) identificării bănuیتului și învinuitului prin nume, prenume, patronimic, prin data, luna, anul și locul nașterii; se precizează cetățenia, studiile, situația militară, situația familială și persoanele pe care le are la întreținere, ocupația, domiciliul, dacă acesta posedă limba în care se desfășoară procesul, dacă suferă de dizabilitate, dacă dispune de titluri speciale, grade de calificare și distincții de stat, precum și alte informații necesare pentru identificarea persoanei în cauza respectivă¹;

c) explicării esenței bănuirii, învinuirii și dreptul la tăcere și de a nu depune mărturii în defavoarea sa;

d) adresării întrebării referitoare la acceptarea de dare a declarațiilor asupra bănuielii sau învinuirii care i se incriminează;

e) refuzului de a depune declarații de către bănuیت, învinuit. Acțiunea procesuală se încheie;

f) acceptării de către bănuیت, învinuit să depună declarații. Persoana care efectuează audierea îl întreabă dacă recunoaște bănuiala sau învinuirea ce i se incriminează și îi propune să dea în scris explicații asupra acesteia. Se înregistrează faptul că bănuیتul, învinuitul nu poate scrie sau

---

¹ Înregistrarea audio și video se suspendă, prin anunțarea motivului, la momentul fixării datelor cu caracter personal referitoare la vârsta, domiciliul, datele de contact, cetățenia, studiile, situația militară, situația familială, ocupația sau altă informație necesară pentru identificarea persoanelor menționate; la alin. (2) pct. 3) art. 260 CPP al RM se consemnează în anexa la procesul-verbal al acțiunii procesuale respective, care se păstrează în condiții de confidențialitate la materialele dosarului, într-un compartiment separat, la care părțile pot avea acces doar cu autorizarea procurorului, în cazul în care aceste date ar putea contribui la stabilirea adevărului.

refuză să scrie personal declarația;

g) propunerii de a oferi declarații referitoare la circumstanțele care au servit temei pentru a-l recunoaște în această calitate (bănuț sau învinuit), precum și la alte împrejurări ale cauzei pe care le cunoaște;

i) solicitării reproducerii parțiale sau totale a înregistrării audio și video, la finalul audierii.

În cazul în care audierea are loc pe timp de noapte, se va înregistra audio și video faptul enunțării de bănuț/învinuit a motivului de realizare al audierii la acea oră târzie sau se va da citire cererii persoanei audiate.

Particularități ale audierii martorului în cazul înregistrării declarațiilor prin mijloace audio și video.

Înregistrarea audio și video va fixa momentul:

a) informării martorului, înainte de audiere, de către persoana care efectuează urmărirea penală, despre înregistrarea declarațiilor prin mijloace audio și video în condițiile art. 115;

b) constatării identității lui (numele, prenumele, vârsta, domiciliul, ocupația). Dacă există dubii în privința identității martorului, se va înregistra audio și video existența altor mijloace de probă ce confirmă identitatea¹;

c) explicării martorului a drepturilor și obligațiilor prevăzute în art. 90 și prevenirii asupra răspunderii ce o poartă în caz de refuz de a depune declarații, precum și pentru declarații mincinoase, făcute cu bună știință. Martorului minor înainte de începerea audierii i se explică drepturile și obligațiile, inclusiv de a face declarații veridice;

d) întrebării dacă este soț sau rudă apropiată cu vreuna din părți și în ce relații se află cu părțile. În cazul în care se dovedește a fi soț sau rudă apropiată a bănuțului, învinuitului, inculpatului, martorului, atunci i se explică dreptul de a tăcea și este întreat dacă acceptă să facă declarații. În cazul în care audierea are loc pe timpul nopții, se va înregistra audio și video motivarea audierii de către persoana care efectuează acțiunea procesuală;

e) aducerii la cunoștință a obiectului cauzei și propunerii de a declara despre faptele și circumstanțele pe care le cunoaște și care se referă la cauză;

f) adresării întrebărilor cu privire la faptele și circumstanțele care trebuie constatate în cauză, precum și în ce mod a luat cunoștință de cele declarate;

g) informării despre dreptul de a lua cunoștință (privi), în întregime, înregistrarea audio și video;

---

¹ Ibidem.

i) solicitării reproducerii parțiale sau totale a înregistrării audio și video.

Înregistrarea audio și video trebuie să fixeze prezența și consimțământul medicului în cazul în care martorul suferă de o boală psihică sau de o altă boală gravă.

Etape de documentare:

- menționarea tipului, modelului dispozitivului prin intermediul căruia se realizează reproducerea;
- vizionarea parțială sau totală a înregistrării audio și video;
- înregistrarea obiectivelor, completărilor, adăugirilor parvenite din partea participanților;
- confirmarea justetei declarațiilor depuse înregistrate audio și video;
- ora terminării audierii;
- soluționarea problemei privind necesitatea creării de imagini fotografice. Dacă s-a luat o astfel de decizie, cadrele imprimare se prezintă participanților la audiere;
- împachetarea și sigilarea purtătorului de informație. Suporturile informaționale care conțin înregistrări audio și video se anexează la procesul-verbal al acțiunii, prin utilizarea metodelor și mijloacelor tehnice ce asigură integritatea și autenticitatea dispozitivelor de stocare a datelor sau a sistemelor de informații;
- completarea procesului-verbal de audiere cu date referitoare la ambalarea suportului informațional, semnăturile participanților.

Nu se admite înregistrarea audio și video a unei părți din audiere, precum și repetarea specială pentru înregistrare audio și video a declarațiilor deja făcute.

„În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al acțiunii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice care nu a permis înregistrarea audio și video” [2, art. 110¹ alin.(7¹)].

Concluzii. Cele expuse în conținutul lucrării ilustrează, în primul rând, existența unui aliaj puternic dintre norma procesual-penală și tactica criminalistică pe segmentul fixării declarațiilor și, în al doilea rând, scot în evidență faptul că recomandările științifice, ce dobândesc caracterul unei norme, stimulează noi opțiuni de utilizare a rezultatelor audierii.

De fapt, înregistrările audio și video reprezintă un mijloc obligatoriu de fixare a declarațiilor, suplinindu-se astfel posibilitățile reduse ale fixării verbale.

Referințe bibliografice

1. Cazan E., et al. *Tactica audierii în procesul penal: ghid de bune practici*. Târgu Jiu: Măiastra, 2020. Disponibil: <https://inm-lex.ro/poca/files/Ghid%20tehnici%20audiere%20-%20web-online.pdf> (accesat 03.11.2023).
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 248-251.
3. Ghid privind utilizarea videoconferințelor în cadrul procedurilor judiciare transfrontaliere. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/media/30597/qc3012963roc.pdf> (accesat 03.11.2023).
4. OSOIANU Tudor, ODAGIU Iurie, OSTAVCIUC Dinu, RUSNAC Constantin. *Tactica acțiunilor de urmărire penale*. Curs universitar. Chișinău: Ed. „Cartea Militară”, 2020. 326 p.
5. PEASE A. *Limbajul trupului*. Polimark, București, 1997.
6. RUSNAC C., ANDRONACHE An. *Aplicarea mijloacelor tehnice audio-video la audierea persoanei*. În: *Anale Științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI RM. Științe juridice*. Chișinău, 2020, nr. 12, pp. 130-144.